

A könyvek vigasza

Amikor ágyban fekvé kénytelen voltam minden mozgástól mentesíteni magam, egyre inkább úgy éreztem, hogy bekerítenek a könyvek, s ők adják fekvésemben az igazi vigasztalást. Újak is jöttek, ezeket az ágyam mellett halmoztam fel, néha csodálkozva néztem őket, hogy lám-lám, milyen sokat beszélünk arról: nem olvasunk, és ugyanakkor sorban adják ki a jobbnál jobb könyveket. Meg kell mondanom, ebben a keserves állapotban számomra a legnagyobb örömet a *Híd az égben* című könyv nyújtotta, amelyet a Szent István Társulat adott ki, és amely a világ legszebb imádságait tartalmazza. A mi fiatalkorunkban a Sík—Schütz-ből tanultunk meg imádkozni, de úgy hiszem, hogy ez a könyv mindenkinek rengeteg örömet és vigasztalást fog adni. Benne a szentek, a pápák, az egyszerű emberek maradandó imádságai, amelyek hidat vernek ég és föld közé, és amelyek arra készítetik az embert, hogy tülelmedjék a hétköznapok apró-cseprő bosszúságain, mérgeledésein, és arra gondolják, van még remény, és van még kötelessége, amelyet el kell végeznie.

Meg kell mondanom, hogy hasonló érzéssel szoktam forgatni *Kozma László* és *Szathmáry Sándor* közös művét, amelynek címe: *Életraptár*. A Korda Kiadó adta ki Kecskeméten, és tulajdonképpen arra szolgál: amikor megkezdjük a napot, fellapozzuk, kikeressük az aznapra rendelt igéket vagy gondolatokat, s úgy indulunk el a következő keservekre, hogy mégis-mégis van valami, ami az embernek tartást ad és kijelöli a legfontosabb célját.

Az az igazság, hogy ezek a könyvek nem a megszokott olvasmányok. Az olvasmány arra szolgál, hogy az ember okosabb legyen. Hogy megszeresse a szépet.

Hogy úgy érezze, vannak még olyanok, akikre érdemes feltekinteni, mert olyan történeteket tudnak elvárásolni, amelyekről eddig fogalma sem volt. De ez a két munka egészen más. Bennük egy másik világba tekinthetünk, igaz, hogy csak pillanatokra, de ezek a pillanatok is túlmutatnak azon, amit itt és most átélünk.

Persze az írók között is akadnak olyanok, akik szüntelenül arra figyelmeztetnek: van az életnek egy szebb és derűsebb része, amelyről már meg-megfeledekezünk, pedig van, létezik, és mindig előhívható, ha ezeknek az íróknak a műveit forgatjuk. Itt van mindjárt *Krúdy Gyula*. A Nap Kiadónak van egy csodálatos sorozata, amelyben összegyűjtik a különféle írók önvallomásait és a róluk szóló kritikákat. Ebben a sorozatban, amelynek *In memoriam* a címe, Krúdy Gyuláról is megjelent egy antológia. Az a címe, hogy *Az élet álom*. És ezzel párhuzamosan olvastam a *Forrás* című folyóirat októberét számát, amelyben szintén szebbnél szebb, érdekesebbnél érdekesebb Krúdy-tanulmányok jelentek meg, külön is kiemelném közülük *Fried István*ét.

Mi is az a varázslat, amely Krúdy tulajdona volt, és amely szinte megismételhetetlen? Elsősorban az, hogy Krúdy és hősei nem abban a közegben mozognak, amely csüggesztő és elkésértő, hanem azt hitetik el az olvasóval, hogy volt valaha, valami-kor egy békésebb, nyugodtabb Magyarország, amely különféle szépségeivel megígérte a lelket, és arra készítette a vállalkozókat, hogy felkerekedjenek, belefeledekezzenek a táj és az érzelmek szépségébe, s újra meg újra ráébredjenek arra, milyen jó ebben az országban élni, ahol még létezik szeretet, megértés, kölcsönös vonzalom és boldogság. Ezeket az érzelmeket az újabb irodalomban nem mindig találjuk meg. De Krúdy állandóan azzal kecsegtet, hogy vannak, csak fel kell kerekednünk, a hétköznapok bosszúságai mögé kell hatolnunk, és hirtelen feltárul előttünk egy békésebb, boldogabb világ, amelyben érdemes élni, és amely tele van tiszta, szép érzésekkel.

Tulajdonképpen ezt a meggyőződésünket erősítheti *T. S. Eliot A kultúra meghatározása* című könyve is, amely ugyancsak a Szent István Társulatnál jelent meg. A kultúra, amelyről sokat beszélünk, és amely egyre inkább úgy fest, mintha a hétköznapok apró-cseprő üzletelések része volna, ebben a könyvben másik arcát mutatja. Azt, amelyet sokszor hiányolunk. Azt, amely életünk alakításában, jellemünk fejlesztésében, gondolkodásunk megtisztításában oly fontos szerepet játszik. Eliot egyike volt a korszak nagy íróinak. S egy nagy írónak mindig elhíhetjük, hogy van kultúra, érdemes kulturálódni, kell olvasni, kell zenét hallgatni, s közben belépünk egy másik világba, amelyből hiányoznak a politika csatározásai, de vannak hiteles, tiszta szavak, őszinte emberi érzések. Meg kell mondanom, ritka öröm az ilyesmi.

Ugyanígy vezet a múltba, de egy egész más korszakba *Anonymus Gesta hungarorum, A magyarok cselekedetei* című könyve, amelyet a Szent István Társulat adott ki. Azt mondhatjuk, hogy ez a könyv hiánycikk volt. A tudományt elsősorban az foglalkoztatja, hogy ki volt az a titokzatos P. mester, aki ezt a munkát írta. A legkülönfélébb elméletek foglalkoztak vele, amelyet nagyszerűen összefoglal a kötet bevezetése, de számunkra mégsem ez az igazán érdekes. Az az izgalmas, hogy volt egyszer valaki, akinek teljes neve az idő homályába merült, aki latinul megírta a magyarok viselt dolgait, és arra készítet bennünket, hogy visszaszállva a múltba öntudattal és némi büszkeséggel szemléljük őseink tetteit, amelyeket sosem szabad elfelejteni, és a legkevésbé éppen akkor, amikor egyfolytában Európa felé menetelünk. Mert az őseink is meneteltek, küzdöttek, harcoltak azért, hogy egy szebb világot teremtsenek maguknak.

Rónay László